

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	13
1 VÝVOJ DĚTSKÉ ŘEČI A KOMUNIKACE – DOSAVADNÍ PRÁCE, VÝZKUMY A TEORIE	13
1.1 Psycholingvistické práce a výzkumy	13
1.2 Lingvodidaktické práce a výzkumy	17
1.3 Osvojování jazyka a vybrané aspekty jazykového vývoje u žáků staršího školního věku	20
1.3.1 Nástin problematiky osvojování jazyka z pohledu různých teorií a přístupů	22
1.3.2 Osvojování gramatiky a zákonitosti syntaktického vývoje	22
1.3.3 Vývoj a osvojování psané řeči	26
2 SYNTAX JAKO KLÍČOVÁ DISCIPLÍNA JAZYKOVÉ VÝUKY	30
2.1 Sledované aspekty syntaxe	30
2.1.1 Výstavba textu z hlediska nadvětného (uspořádání textu v souladu s textovou návazností a vhodnost využití prostředků textové návaznosti, práce s tematickými posloupnostmi a slovosled)	31
2.1.2 Charakteristika souvětné skladby	34
2.1.3 Charakteristika spojovacích výrazů a schopnost distinkce jejich významů	36
2.1.4 Charakteristika větné skladby	36
2.1.4.1 Výpověď, věta, větné struktury a typy vět	36
2.1.4.2 Větné členy	38
2.1.4.3 Modifikace syntaktických konstrukcí	38
3 VYPRAVOVÁNÍ	40
3.1 Vypravování a narativní postup z hlediska odborné stylistiky	40
3.2 Vypravování v domácích i zahraničních pracích a výzkumech	42
3.3 Vypravování z pohledu školní praxe	45

EMPIRICKÁ ČÁST	47
4 METODOLOGIE	47
4. 1 Cíle práce	47
4. 2 Získávání a analýza dat	47
4. 3 Výzkumný vzorek a výzkumný materiál	50
4. 4 Způsob prezentace výsledků	52
4. 5 Zajištění kvality výzkumu	53
4. 6 K problematice výzkumu jazykového projevu	53
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	55
5. 1 VYPRAVOVÁNÍ NA ZÁKLADĚ ANALÝZY ŠKOLNÍ PRAXE	55
5. 1. 1 Analýza kurikulárních a edukačních materiálů v souvislosti se začleněním syntaxe do komunikační a slohové výchovy	55
5. 1. 1. 1 Analýza kurikulárních materiálů	55
5. 1. 1. 2 Analýza edukačních materiálů	57
5. 1. 2 Syntax ve vypravování pohledem učitelů – analýza řízených rozhovorů	60
5. 1. 2. 1 Pojetí a způsob výuky slohového útvaru vypravování	61
5. 1. 2. 2 Začlenění syntaktického učiva do výuky vypravování	61
5. 1. 2. 3 Členění textu do odstavců a práce s osnovou	62
5. 1. 2. 4 Začlenění teoretických i praktických poznatků z nadvětné skladby do výuky vypravování	62
5. 1. 3 Syntax ve výuce vypravování – analýza výukových hospitací	64
5. 2 ANALÝZA PRACÍ	71
5. 2. 1 Komunikační kontext a obecná stylistická charakteristika prací	71
5. 2. 1. 1 Šestý ročník	71
5. 2. 1. 2 Sedmý ročník	72
5. 2. 1. 3 Osmý ročník	73
5. 2. 1. 4 Devátý ročník	74
5. 2. 1. 5 Celková stylistická charakteristika prací	74
5. 2. 2 Výstavba textu z hlediska nadvětného	75
5. 2. 2. 1 Šestý ročník	76
5. 2. 2. 1. 1 Analýza kompoziční výstavby komunikátů	76

5. 2. 2. 1. 2	Uspořádání textu v souladu s textovou návazností a vhodnost využití prostředků textové návaznosti	80
5. 2. 2. 1. 3	Tematické posloupnosti, aktuální členění výpovědi a slovosled	85
5. 2. 2. 2	Sedmý až devátý ročník	88
5. 2. 2. 2. 1	Analýza kompoziční výstavby komunikátů	88
5. 2. 2. 2. 2	Uspořádání textu v souladu s textovou návazností a vhodnost využití prostředků textové návaznosti	93
5. 2. 3	Charakteristika souvětné skladby	100
5. 2. 3. 1	Šestý ročník	100
5. 2. 3. 2	Sedmý až devátý ročník	109
5. 2. 4	Schopnost distinkce významů jednotlivých spojovacích výrazů a jejich přiléhavé využití	122
5. 2. 4. 1	Spojovací výrazy a jejich výskyt	122
5. 2. 4. 1. 1	Souřadící spojky	124
5. 2. 4. 1. 2	Podřadící spojky	128
5. 2. 4. 1. 3	Další spojovací výrazy	131
5. 2. 4. 2	Vhodnost využití jednotlivých spojovacích výrazů	133
5. 2. 5	Charakteristika větné stavby	136
6	METODICKÁ DOPORUČENÍ	147
7	ZÁVĚR	155
8	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	162
9	PŘÍLOHY	172
9. 1	Práce téhož žáka od 6. do 9. ročníku	172
9. 2	Práce různých žáků	175